

Jazykové okénko: *PARAKLÉTOS*

V Bibli: J 14,16 + 26; 15,26; 16,7; 1J 2,1

παράκλητος [paraklétos]

< od slovesa παρακαλέω [parakaló]

< předpona παρα- [para] + sloveso καλέω [kaló]

παρα [para]– u, vedle, po boku, při

καλέω [kaló] – volat

παρακαλέω [parakaló] – přivolat, přizvat; vyzvat,
vybízet, pobízet, pobádat, povzbuzovat

παράκλητος [paraklétos] – *doslova* přivolaný (trpné slovesné
adjektivum); v soudní při: přítel, právní pomocník

Složení slova παράκλητος [paraklétos] (παρα + κλητος) přesně odpovídá latinskému slovu *advocātus* (*ad* + *vocātus*) (oboje jako české *při* + *volaný*), ale právnícké užití slova παράκλητος [paraklétos] ve smyslu *advokát* je vzácné.

V předkřesťanské a mimokřesťanské literatuře se slovo nevyskytuje příliš často a většinou má význam:

- ten, kdo jedná ve prospěch druhého
- prostředník
- přímluvce, zastánce
- pomocník

V českých překladech:

- Zastánce: ČSP, Petruš, SNC (2×)
- Přímluvce: ČEP, Žilka, KLP
- Zástupce: SNC (1,5×)
- Těšitel: Pavlík
- Utěšitel: BKR, NBK, B21, JB, Col, Sýkora, Škrabal

Doslovný překlad je tedy *přivolaný*; bývá tak označován někdo přivolaný *na pomoc, k podpoře* – tedy by ho šlo překládat jako *pomocník, zastánce* apod.

Kde se tedy objevilo chápání v aktivním smyslu – tradiční české *utěšitel*? Jak je uvedeno výše, slovo παράκλητος [paraklétos] je odvozené od slovesa παρακαλέω [parakaló], a to se v Nové smlouvě často překládá jako *povzbuzovat* (někdy také jako *napomínat* – obojí překlad je možný, protože doslovný význam je vlastně *vybízet, volat k něčemu* – samo o sobě nemá παρακαλέω [parakaló] vyznění ani kladné */povzbuzovat/*, ani záporné */napomínat/*).

Někteří překladatelé či autoři 2.–4. století aktivní platnost slovesa παρακαλέω [parakaló] – povzbuzovat – vztáhli i na (původně pasivní) παράκλητος [paraklétos], což je zřejmě počátek řetězu vedoucího k českému překladu *utěšitel*.

Překlad slova παράκλητος [paraklétos] českým výrazem *utěšitel* tedy velmi pravděpodobně není přesný.

Čerpáno zvláště z: Walter Bauer: *Wörterbuch zum Neuen Testament*

Jazykové okénko: *PARAKLÉTOS*

V Bibli: J 14,16 + 26; 15,26; 16,7; 1J 2,1

παράκλητος [paraklétos]

< od slovesa παρακαλέω [parakaló]

< předpona παρα- [para] + sloveso καλέω [kaló]

παρα [para]– u, vedle, po boku, při

καλέω [kaló] – volat

παρακαλέω [parakaló] – přivolat, přizvat; vyzvat,
vybízet, pobízet, pobádat, povzbuzovat

παράκλητος [paraklétos] – *doslova* přivolaný (trpné slovesné
adjektivum); v soudní při: přítel, právní pomocník

Složení slova παράκλητος [paraklétos] (παρα + κλητος) přesně odpovídá latinskému slovu *advocātus* (*ad* + *vocātus*) (oboje jako české *při* + *volaný*), ale právnícké užití slova παράκλητος [paraklétos] ve smyslu *advokát* je vzácné.

V předkřesťanské a mimokřesťanské literatuře se slovo nevyskytuje příliš často a většinou má význam:

- ten, kdo jedná ve prospěch druhého
- prostředník
- přímluvce, zastánce
- pomocník

V českých překladech:

- Zastánce: ČSP, Petruš, SNC (2×)
- Přímluvce: ČEP, Žilka, KLP
- Zástupce: SNC (1,5×)
- Těšitel: Pavlík
- Utěšitel: BKR, NBK, B21, JB, Col, Sýkora, Škrabal

Doslovný překlad je tedy *přivolaný*; bývá tak označován někdo přivolaný *na pomoc, k podpoře* – tedy by ho šlo překládat jako *pomocník, zastánce* apod.

Kde se tedy objevilo chápání v aktivním smyslu – tradiční české *utěšitel*? Jak je uvedeno výše, slovo παράκλητος [paraklétos] je odvozené od slovesa παρακαλέω [parakaló], a to se v Nové smlouvě často překládá jako *povzbuzovat* (někdy také jako *napomínat* – obojí překlad je možný, protože doslovný význam je vlastně *vybízet, volat k něčemu* – samo o sobě nemá παρακαλέω [parakaló] vyznění ani kladné */povzbuzovat/*, ani záporné */napomínat/*).

Někteří překladatelé či autoři 2.–4. století aktivní platnost slovesa παρακαλέω [parakaló] – povzbuzovat – vztáhli i na (původně pasivní) παράκλητος [paraklétos], což je zřejmě počátek řetězu vedoucího k českému překladu *utěšitel*.

Překlad slova παράκλητος [paraklétos] českým výrazem *utěšitel* tedy velmi pravděpodobně není přesný.

Čerpáno zvláště z: Walter Bauer: *Wörterbuch zum Neuen Testament*